

Staroslovansko svetišče

Arheološka izkopavanja v Ptuju v Sloveniji

Vporedno s porastjo vseh panog gospodarstva in industrije, ki jih določa petletni načrt, se v novi Jugoslaviji z nič manjšim tempom ne razvija novo kulturno življenje, ki gre na eni strani tem, da s tečaj, predavanj, ljudskih univerzami ponesi naj raznovrstnejše kulturne dobrine med ljudstvo, na drugi strani pa z znanstvenim delom, da z znanstvenim delom raziskujemo kulturno bogastvo in po-
 —————

Arheološka izkopavanja v Ptuju v Sloveniji

Zato je razumljivo, da se je že v drugi polovici preteklega stoletja, to je ob času razmah arheologije kot samostojne znanosti, izkazal Ptuj za enega najbogatejših arheoloških terenov v Sloveniji. V njegovi neposredni okolici so bila najdena ilirska in rimska grobišča, posebno rimske najdenine pa so bile tako bogate, da je zaradi njih Ptuj zaslovel po vsem znanstvenem svetu. Ena točka pa je kljub temu ostajala večeidel nedotaknjena do današnjih dni, to je veliko, s srednjeveškimi obzidjem obdano grajsko šetališče, oziroma park. Ta kraj je v srednjem veku po izročilu služil za viteške turnirje. Kot prva znanstvena akcija po osvoboditvi na področju Ptujja je bilo določeno izkopavanje omejenega šetališča. Z razlastitvijo grobovskih posesti — Ptujski grad je bil namreč do konca vojne last grofov Herbersteinov — je bil ves grajski teren postavljen na popolno razpoloženo znanstvenemu delu. Država je to delo podprla z bogatimi krediti, strokovno vodstvo izkopavanja pa je prevzel priznani strokovnjak, univerzitetni profesor Dr. Josip Korošec.

Ze ob koncu lanske delovne sezone, ki je trajala od julija do decembra, se je izkazalo, da hrani ptujski grad v še neraziskanih zemeljskih plasteh važne priče svoje preteklosti. Po nekaj mesečnem kopanju je bil odkrit na severozahodnem delu grajskega griča rimski kastel, zgrajen iz malte in dravskega kamena v poznocesarski dobi v obliki velikega četrkotnika. Iz načina zidave se da sklepati, da je utrdba nastala v poznih dobi rimskega imperija, to je tedaj, ko se prve selitve narodov že prebile v nekaterih odsekah večstoletno mejo ob Donavi in ko so morale rimske jedinice z naglim utrjevanjem položajev zaveziti upade barbarov. V letošnji sezoni se rimski kastel odkriva do kraja, istočasno pa se vrše razna dela zaradi konservacije.

Sicer pa za kastel sam predstavlja bolj slučajno najdbo, v kolikor so bila izkopavanja namenjena predvsem odkritju staroslovanskega grobišča, ki je bilo prvič načeto že leta 1908. Takrat pa je bilo najditelju, notarju Škrabarju, zaradi germanske kulturne diktature onemogočeno, da bi objavil najdene skulpture, za staroslovanske. Po presledku štiridesetih let se je v svobodni pred vsakim kulturnim ustrahovanjem načeto delo nadaljevalo. Sedaj, proti koncu letošnje sezone, je izkopanih preko 300 staroslovanskih okostnjakov. S tem je ptujsko grobišče postalo najvažnejše staroslovansko grobišče slovenije. Slovanški grobovi so se nahajali povprečno poldmeter meter pod današnjo površino. Skeleti, po večini odlično ohranjeni — do-
 —————

Slovanški grobovi so se nahajali povprečno poldmeter meter pod današnjo površino. Skeleti, po večini odlično ohranjeni — do- bile so se čeljusti z vsem dvintridesetimi zobmi! — ležijo v dolgih vrstah točno v smeri od vzhoda proti zahodu. Na mnogih skeletih se je našel bronasti in včasih tudi srebrni nakit, ki obstoja navadno iz značilnih obse-
 —————

Arheološko delo na grobišču, kakor vsako arheološko delo sploh, zahteva največjo pozornost in natančnost. Najmanjša podrobnost je lahko dragocena, v kolikor nam pomaga določiti datirajo nekega arheološkega predmeta. Na Ptujskem gradu je mogoče n. pr. le z najpazljivejšim delom ugotoviti, ali je bilo truplo v krsti, ali pa brez krste. Po tisoletni časovni razdalji je od nekdanjih eventualnih desk ostala le komaj razločljiva plast požarne zemlje, to je seveda le tam, kjer je neprodušnost zemeljskih plasti dopustila zoglejenje. Prav tako je pri arheoloških raziskavanjih važno tehnično delo, to je določitev vsake posamezne točke, v kateri je bil najden predmet. Pravo senzacijo letošnje sezone pa predstavlja odkritje staroslovanskega svetišča. To pa zato, ker so bili odkriti na vsem današnjem slovanskem širnem svetu le dve staroslovanski svetišči, in sicer eno na Krimu, eno pa v Arkoni ob Baltičkem morju, tako da ptujsko svetišče predstavlja tretjo točko ogromnega trikotnika, ki obsega približno vse slovansko ozemlje.

Svetišče ima obliko pravilnega četrkotnika in je ukopano tri metre globoko med prebite zidove rimskega kastela. Sredi tega četrkotnika, ki ima na vsakem oglu obdelan vogelni kamen in pri katerem sta vidni tlak, kakor tudi omet na stenah, se dviga kup zemlje v obliki velike kocke, sredi katere je bila letos odkrita obdelana kamnita plošča — postava za kip staroslovanskega božanstva. Zaradi dejstva, da je bila staroslovanska arhitektura pretežno lesena, se v obsegu svetiščnega prostora ni našlo nič razen omenjenih gradbenih ostankov. Ta skromnost bi utegnila morda razočarati obiskovalca, ki bi pričakoval vse vidne sledove kakor jih sicer more nuditi poganski tempelj, ki je bil v dobi bojevitega prodiranja krišćanstva po vsej verjetnosti popolnoma razdejano.

Vsekakor so izsledki, ki izvirajo iz omenjenih najdb, važni in dalekosežni. Odkritje staroslovanskega grobišča in svetišča kakor tudi pričanje drugih kulturnih predmetov na območju ptujškega Gradu bo enkrat za vselej pometo s pangermanskiimi teorijami o praslovanski kulturni manj vrednosti in o prvotnem neslovanskem znat-
 —————

Arheološka izkopavanja v Ptuju v Sloveniji

Zato je razumljivo, da se je že v drugi polovici preteklega stoletja, to je ob času razmah arheologije kot samostojne znanosti, izkazal Ptuj za enega najbogatejših arheoloških terenov v Sloveniji. V njegovi neposredni okolici so bila najdena ilirska in rimska grobišča, posebno rimske najdenine pa so bile tako bogate, da je zaradi njih Ptuj zaslovel po vsem znanstvenem svetu. Ena točka pa je kljub temu ostajala večeidel nedotaknjena do današnjih dni, to je veliko, s srednjeveškimi obzidjem obdano grajsko šetališče, oziroma park. Ta kraj je v srednjem veku po izročilu služil za viteške turnirje. Kot prva znanstvena akcija po osvoboditvi na področju Ptujja je bilo določeno izkopavanje omejenega šetališča. Z razlastitvijo grobovskih posesti — Ptujski grad je bil namreč do konca vojne last grofov Herbersteinov — je bil ves grajski teren postavljen na popolno razpoloženo znanstvenemu delu. Država je to delo podprla z bogatimi krediti, strokovno vodstvo izkopavanja pa je prevzel priznani strokovnjak, univerzitetni profesor Dr. Josip Korošec.

Ze ob koncu lanske delovne sezone, ki je trajala od julija do decembra, se je izkazalo, da hrani ptujski grad v še neraziskanih zemeljskih plasteh važne priče svoje preteklosti. Po nekaj mesečnem kopanju je bil odkrit na severozahodnem delu grajskega griča rimski kastel, zgrajen iz malte in dravskega kamena v poznocesarski dobi v obliki velikega četrkotnika. Iz načina zidave se da sklepati, da je utrdba nastala v poznih dobi rimskega imperija, to je tedaj, ko se prve selitve narodov že prebile v nekaterih odsekah večstoletno mejo ob Donavi in ko so morale rimske jedinice z naglim utrjevanjem položajev zaveziti upade barbarov. V letošnji sezoni se rimski kastel odkriva do kraja, istočasno pa se vrše razna dela zaradi konservacije.

Sicer pa za kastel sam predstavlja bolj slučajno najdbo, v kolikor so bila izkopavanja namenjena predvsem odkritju staroslovanskega grobišča, ki je bilo prvič načeto že leta 1908. Takrat pa je bilo najditelju, notarju Škrabarju, zaradi germanske kulturne diktature onemogočeno, da bi objavil najdene skulpture, za staroslovanske. Po presledku štiridesetih let se je v svobodni pred vsakim kulturnim ustrahovanjem načeto delo nadaljevalo. Sedaj, proti koncu letošnje sezone, je izkopanih preko 300 staroslovanskih okostnjakov. S tem je ptujsko grobišče postalo najvažnejše staroslovansko grobišče slovenije. Slovanški grobovi so se nahajali povprečno poldmeter meter pod današnjo površino. Skeleti, po večini odlično ohranjeni — do-
 —————

Slovanški grobovi so se nahajali povprečno poldmeter meter pod današnjo površino. Skeleti, po večini odlično ohranjeni — do- bile so se čeljusti z vsem dvintridesetimi zobmi! — ležijo v dolgih vrstah točno v smeri od vzhoda proti zahodu. Na mnogih skeletih se je našel bronasti in včasih tudi srebrni nakit, ki obstoja navadno iz značilnih obse-
 —————

Arheološko delo na grobišču, kakor vsako arheološko delo sploh, zahteva največjo pozornost in natančnost. Najmanjša podrobnost je lahko dragocena, v kolikor nam pomaga določiti datirajo nekega arheološkega predmeta. Na Ptujskem gradu je mogoče n. pr. le z najpazljivejšim delom ugotoviti, ali je bilo truplo v krsti, ali pa brez krste. Po tisoletni časovni razdalji je od nekdanjih eventualnih desk ostala le komaj razločljiva plast požarne zemlje, to je seveda le tam, kjer je neprodušnost zemeljskih plasti dopustila zoglejenje. Prav tako je pri arheoloških raziskavanjih važno tehnično delo, to je določitev vsake posamezne točke, v kateri je bil najden predmet. Pravo senzacijo letošnje sezone pa predstavlja odkritje staroslovanskega svetišča. To pa zato, ker so bili odkriti na vsem današnjem slovanskem širnem svetu le dve staroslovanski svetišči, in sicer eno na Krimu, eno pa v Arkoni ob Baltičkem morju, tako da ptujsko svetišče predstavlja tretjo točko ogromnega trikotnika, ki obsega približno vse slovansko ozemlje.

Svetišče ima obliko pravilnega četrkotnika in je ukopano tri metre globoko med prebite zidove rimskega kastela. Sredi tega četrkotnika, ki ima na vsakem oglu obdelan vogelni kamen in pri katerem sta vidni tlak, kakor tudi omet na stenah, se dviga kup zemlje v obliki velike kocke, sredi katere je bila letos odkrita obdelana kamnita plošča — postava za kip staroslovanskega božanstva. Zaradi dejstva, da je bila staroslovanska arhitektura pretežno lesena, se v obsegu svetiščnega prostora ni našlo nič razen omenjenih gradbenih ostankov. Ta skromnost bi utegnila morda razočarati obiskovalca, ki bi pričakoval vse vidne sledove kakor jih sicer more nuditi poganski tempelj, ki je bil v dobi bojevitega prodiranja krišćanstva po vsej verjetnosti popolnoma razdejano.

Vsekakor so izsledki, ki izvirajo iz omenjenih najdb, važni in dalekosežni. Odkritje staroslovanskega grobišča in svetišča kakor tudi pričanje drugih kulturnih predmetov na območju ptujškega Gradu bo enkrat za vselej pometo s pangermanskiimi teorijami o praslovanski kulturni manj vrednosti in o prvotnem neslovanskem znat-
 —————

Arheološko delo na grobišču, kakor vsako arheološko delo sploh, zahteva največjo pozornost in natančnost. Najmanjša podrobnost je lahko dragocena, v kolikor nam pomaga določiti datirajo nekega arheološkega predmeta. Na Ptujskem gradu je mogoče n. pr. le z najpazljivejšim delom ugotoviti, ali je bilo truplo v krsti, ali pa brez krste. Po tisoletni časovni razdalji je od nekdanjih eventualnih desk ostala le komaj razločljiva plast požarne zemlje, to je seveda le tam, kjer je neprodušnost zemeljskih plasti dopustila zoglejenje. Prav tako je pri arheoloških raziskavanjih važno tehnično delo, to je določitev vsake posamezne točke, v kateri je bil najden predmet. Pravo senzacijo letošnje sezone pa predstavlja odkritje staroslovanskega svetišča. To pa zato, ker so bili odkriti na vsem današnjem slovanskem širnem svetu le dve staroslovanski svetišči, in sicer eno na Krimu, eno pa v Arkoni ob Baltičkem morju, tako da ptujsko svetišče predstavlja tretjo točko ogromnega trikotnika, ki obsega približno vse slovansko ozemlje.

Svetišče ima obliko pravilnega četrkotnika in je ukopano tri metre globoko med prebite zidove rimskega kastela. Sredi tega četrkotnika, ki ima na vsakem oglu obdelan vogelni kamen in pri katerem sta vidni tlak, kakor tudi omet na stenah, se dviga kup zemlje v obliki velike kocke, sredi katere je bila letos odkrita obdelana kamnita plošča — postava za kip staroslovanskega božanstva. Zaradi dejstva, da je bila staroslovanska arhitektura pretežno lesena, se v obsegu svetiščnega prostora ni našlo nič razen omenjenih gradbenih ostankov. Ta skromnost bi utegnila morda razočarati obiskovalca, ki bi pričakoval vse vidne sledove kakor jih sicer more nuditi poganski tempelj, ki je bil v dobi bojevitega prodiranja krišćanstva po vsej verjetnosti popolnoma razdejano.

Vsekakor so izsledki, ki izvirajo iz omenjenih najdb, važni in dalekosežni. Odkritje staroslovanskega grobišča in svetišča kakor tudi pričanje drugih kulturnih predmetov na območju ptujškega Gradu bo enkrat za vselej pometo s pangermanskiimi teorijami o praslovanski kulturni manj vrednosti in o prvotnem neslovanskem znat-
 —————

ATOMSKA SILA IN ZDRAVSTVENA RAZISKOVANJA

David E. Lilienthal, načelnik atomske komisije Zd. držav, je pred nedavnim izjavil, da je atomska sila ljudska stvar in za-
 —————

Material označen kot radioaktivni daje od sebe ali izžareva gotovo žarke. Znanstveno so ti žarki označeni z različnimi i-
 —————

Raziskovalci si obljubljajo hi-
 —————

Kako gradi polž svojo hišico

Pri vrtnem polžu opazi tri dele telesa: spodaj veliko mišičasto nogo, ki se med plezanjem po tleh krči in širi ter zapuša za seboj slinaste sledove, spr-
 —————

Če lupino presekaemo in obru-
 —————

Prešernove pesmi med ljudstvom

Redki so pesniki, katerih dela že v njihovem času prodra med
 —————

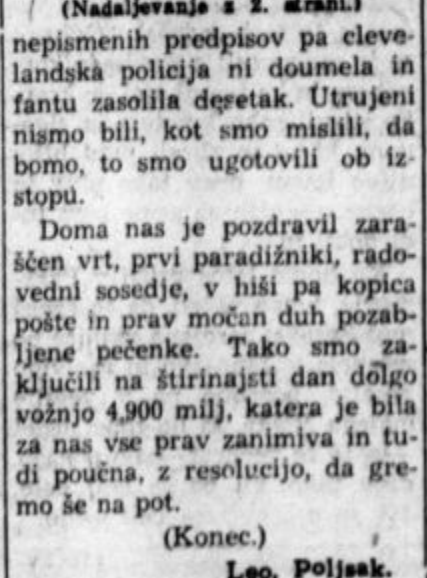
Prešernove pesmi so si polagoma utirale pot med slovanski
 —————

Bil je prepričan, da bo temu bremenu kos in da ga bo uspešno
 —————

Leto inja sadnja letina v Jugoslaviji

rodile srednje dobro v izrazito
 —————

rodile srednje dobro v izrazito
 —————

(Konec.)
Leo Poljsak.

Elektrarska unija CIO (United Electrical Radio & Machine Workers) je angažirala Arthurja Gaetha, znanega radijskega novinarja Mutual Broadcasting sistema, ki oddaja svoja radijska poročila vsako sredo ob 7:30 vzhodni čas po tem radijskem omrežju. Njegove oddaje bazirajo na intervjujih delavcev širom dežele. S svojimi oddajami je pričel 22. okt.

Notes on Receipts From an Army Kitchen

A soldier training under the Army's Food Service Program learns to prepare meat cuts for roasting. The chart on "How to Roast" in the background is the result of extensive testing and research by the Quartermaster Corps.

Šest rudarskih srednjih šol za izobrazbo rudarskih in topniških tehnikov v Jugoslaviji bo v novem šolskem letu sprejelo 410 dijakov...

Hi, Jinx... Še hraniš odrabljene maščobe? SEVEDA - IN HRANILNI JIH BOMO DOKLER MISLIŠ, DA BO OBSTAJALO POMANKANJE!

MOVING OUT OF CITY VETERAN In need of a good running car. Call until 7:00 P. M. SEELEY 0607

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi družinski tajniki in tajnice in člani, ki jih druživa izveščje v tuzišce.

Naši nastavljeni lobalisti in potovniki zastopniki za določene okrajne:

Louis Barborie, za Milwaukee Wis. in okolico. Anton Jankovick, za Cleveland Ohio in okolico.

Frank Klun in Chisholma, Minn. in Chisholm in okolico. Frank Cvetan in Tire Hill, Pa. in središnje zahodno Penno.

Anton Zornik in Herculina, Pa. in vse zapadne Pennsylvania.

Polje vseh teh pa lahko vsak čitar ali naročnik sam pošlje svojo naročnico direktno listu

PROSVETA 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill

V Prosveti so danesne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

VAŽNO OBVESTILO naročnikom dnevnika Prosvete

V smislu sklepa seje gl. odbora z dne 14. februarja 1947. je bila naročnina za dnevnik Prosveto povišana za \$2.00 letno za vse naročnike.

To velja tudi za VSE one naročnike, ki imajo prištetih po PET članov iz družine, torej se razume, da MORATE TUDI VI DOPLAČATI \$2.00 za naročnino za vaš dnevnik.

Po sklepu gl. izvršnega odbora se ne sme v nobenem slučaju upoštevati VEČ KOT PET ČLANOV iz ene družine pa tudi če imajo več kot pet članov in morajo biti iz enega in istega naslova. Ostali, kar jih je več, morajo prejemati glasilo TEDNIK, da tako vedo kaj se vrši v organizaciji S. N. P. Jednoti.

Vsled tega prosimo, da to upoštevate in nam pošljete še \$2.00 za vašo naročnino. PHILIP GODINA, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini.

Polje našim... Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosvete.

Table with 2 columns: Location (e.g., Za Zdrul, dravce in Kansaso, Za Chicago in okolico) and Price per copy (\$1.00, \$1.50, \$2.00, etc.)

Isposnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto danarja ali Money Order v plamni in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Form with fields: Ime, Naslov, Mesto, Nov naročnik, Star naročnik

dež. Prekmurki kmeti pa niso neumni. Kmet, Janošev znanec iz sosednje vasi, je prišel lepega dne mimo Janošev hiše in mu rekel: "Ti, Janoš, meni se zdi, da ti sploh pšenice nisi posejal!"

Janoševe črne oči so se ob teh besedah še bolj zasvetile. Malo je manjkalo, da ni prijel kmeta za rame in ga stresel: "Kaj praviš? Da je nisem posejal?"

"Dobilim smo pokvarjeno pšenico! Poparjeno z vročo vodo, da veš!" Etelki je šlo na jok in skozi solze je vsa nesrečna pripovedovala, koliko truda in oranjem in brananjem je šlo v nič. Janošu in Etelki so se pridružili tudi ostali cigani iz vasi in vsi užaljeni govorili, da je to, kar se z njimi dela, nezasišljen greh.

Eni in drugi so se z odborom dogovorili, da preiščejo Janošev "čudež". Z motikami so šli nad svojeglavo njivo in jo prekopaljvali. Kopalji so kot za stavo, toda o pšenici—ne duha, ne sluha. Posebno Janoš z Etelko je bil pri kopanju neutrdljiv, Miško pa se je čudil očetu in materi, da sta tako neumna in iščeta pšenico tam, kjer je ni.

V Janošovo in Etelkino sramoto so na koncu konca ugotovili, da Janoš pšenice sploh ni posejal in da je s tem napravil veliko sramoto svoji vasi.

Z meseci je prišel Janošev greh v pozabo. Zima je bila kolikor toliko zdrava in kmetje se niso zastoj veselili dobre letine. Med tem ko je posejana pšenica po Prekmurju prezimovala, je Janoš kar dobre volje igral gosli, la kadar ga je Miško vprašal, kdaj bodo spet jedli "čisto belo pogačo"; je vzorjil in nič slabo mislečega Miška napodil. Prekmurške pomladi so lepe, skoraj lepše kot kje drugje. Zato je njeni ljudi za dalj časa tako težko odtrgati od Prekmurja.

Vrnil se je v vas. Z obljubo, ki jo je nosil v sebi, je lažje prenašal zbadljivke. Odšel je na odbor. Dolgo v večer se je tam zadržal. Odkrito se je razgovoril s predsednikom odbora in ko je odhajal, je krepko stisnil roko kmetom in ciganom, ki so se zbrali pred hišo: njivo imam, prav tako plug in brane, pšenico za seme bom tudi dobil in...

Ko bomo letos prišli v Prekmurje, bomo videli, da je Janoš mož beseda: zasejana pšenica bo zelenela v Janošovo in Etelkino veselje, posebno pa v veselje malega Miška, ki bo zopet jedel—in to še večkrat—belo pogačo, prav tako, ali pa še bolj belo, kot za njegovi resi belji zobje.

TOVARIŠI POVEST PARTIZANSKE ZVEZTORE TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje)

Borci rdeče armade se bore z najsilnejšim orožjem vseh vojska na svetu: bore se za svojo domovino, bore se za potlačena ljudstva, bore se za pravično stvar! In ko tako Pavlek gleda v ta spopad, kakršnega ne pozna zgodovina, v napad krvoločnih roparskih fašističnih tolp na svobodoljubna delovna ljudstva, se zaveda, da je tudi on sam borec za pravdo in pravico, da je tudi on sam zaveznik rdeče armade in zaveznik vseh tistih vojska, ki se bore proti temu zlu. Ob tej zavesti je še bolj srčno stisnil puško k sebi. O le naj pride kdorkoli, nobenega se ne boji!

A najlepše ure so bile tiste, ki so jih zvečer preživeli ob tabornem ognju. Takrat se je vršila tudi politična vzgojna ura. Tako je Pavlek počasi in vztrajno doumeval vso globino te silne borbe, spoznaval je fašizem od vseh strani, spoznaval je duha velikega učitelja in voditelja sovjetskih narodov Lenina in Stalina in je razumel, kje črpaajo sovjetski narodi toliko poguma in predanosti. Ob ognju so čitali "Slovenskega poročevalca" in poročila glavnega štaba, da so vedeli o vsem, kar se dogaja širom domovine, poučeni so bili o borbah ostalih edinic in o bojih na svetovnih bojiščih. Ob ognju so čitali pesmi Franceta Prešerna in partizanske pesmi mladih neznanih pesnikov. Večerne ure so bile visoka šola partizanov, ob ognju so se jim odpirale knjige vse naše zgodovine. Po pouku pa so partizani sami pokazali, kaj znajo. Veselo in mogočno je donela borbeno pesem v tiho noč. Pavlek je pel s tovariši vred in to petje je bilo zanj najlepše. Vedno se je tiščal Sonja, kajti njen glas je bil kakor glas vodil, bil je sočen in poln, nihče drugi ni prepeval tako zamaknjeno in s tako polnim srcem kakor Sonja. Katero domoljubno srce pa ne bi vtrepotalo ob besedah in zvokih prelepe pesmi:

Bratje le k soncu, svobodni, bratje le k luči na plan! Noč je bolesta za nami, pred nami svobode je dan!

Bratje podajmo si roke, bratje, prezirajmo smrt! Sveta poslednja je borba, naprej, naš sovrag naj bo strti!

Počasi je ogenj pojenjavil, potem so se šepetavali o vseh tistih stvarih, ki jih je vsakdo v srcu s seboj nosil: o domu, o materi, o ženi, o otrocih. Tovariši se je zaupal tovarišu, hrepeneče misli so se utrinjale, spet zagorele in splavale k vsem tistim ljubljenim stvarim, ki so jih pustili na vseh koncih in krajih svoje ljubljene domovine. Čevljar se je prisrčno, prijateljsko razgovarjal z učiteljem, dijak z voznikom, mizar s kmetom. Nobenih meja ni bilo več med človekom in človekom. Da, vsi so si bili bratje, vezala jih je borba in ena sama skupna misel: domovina. Srečna, svobodna domovina, v kateri bo za vsakogar prostor na soncu!

Potem so legli k počitku. Le tu, na goli zemlji se je še vsak sam zase potopil v kraljestvo svojih sanj in hrepenenj. Zvezde na nebu so gorele, tišina noči je zajela ves tabor, le stražarji so bdeli in čuvali svoje tovariše. Včasih je nekje v globini gozda zaskovikala sova, večidelatil!"

Pluga ni kaj prida "obrajtal" in lahko bi na roko naštel dneve svojega življenja, v katerih je oraj. Ni bil vajen zemlje. Navadno je odhajal na priložnostna dela ali pa je z gosli opajal ljudi po prekmurških kavarnah in gostilnah.

Tako je nekam od daleč in po strani gledal dobljeno zemljo in tudi orodja za obdelavo zemlje ni imel nič kaj rad. Gledal je kmete, kako orjejo. Tudi on je zoral njivo. Oblast mu je dala dva mernika pšenice za seme. Zvečer, ko sta se z Etelko razgovarjala, je nenadoma utihnil. Neka—od samega vraga poslana—misel se mu je zagrizla v možgane. Dva mernika lepe, zlate pšenice...

"Etelka, kaj, ko bi spekla pogačo?" Etelka je imela v glavi isto misel kot Janoš, le izdala se ni. "Iz česa?"—ga je vprašala. S pogledi sta se se ujela na vreči pšenice, ki je slonela ob zidu pri vratih.

Dva, tri dni po tem razgovoru je mali Miško jedel lepo, belo pogačo, ki ni bila nič manj bela od njegovih resnično belih zob.

V jutru po velikem grehu, ki ga je Janoš storil z Etelkino pomočjo, je zgodaj vstal. S konjičkom in branami je odšel na zoro no njivo in jo zbranal, da je bilo veselje. Etelka in Miško sta za njim drobila grude. Ko je pridna trojka zagledala kmeta iz sosednje vasi, ki se je bolj "z ihto" delala. Kmet je

približeval njihovi njivi, je že začudeno strmel v njivo in Janoš. "Janoš, oprosti mi! Sedaj vidim, da sem ti delal krivico, ko sem rekel, da ne znaš obdelavati zemlje!" Janoš se je skrivaj namuznil in delal naprej brez odgovora. Njegova njiva je bila tako skrbno obdelana, da bi lahko služila za primer marsikateremu kmetu v okolici. Lepo zorana in zbranzana je čakala, da iz nje požene pšenica, katero je dobil Janoš od oblasti.

Jesensko sonce je lansko leto po Prekmurju posejano pšenico kmalu zbudilo v življenje. Tako je bilo tudi v vasi Kramaroveh. Vse povsod po poljih je zelenela in pričakovala, da jo pokrije zdrav, suh sneg, tako, da bo lepo prezimila. Le nekaj je bilo, čemur niti sonce nad Prekmurjem ni moglo priti do živje! Janoševa njiva—lepo zorana in zbranzana—nikakor ni hotela ozeleneti. Cigani so se zbirali ob njej in se čudili. Ženske so zavijale z očmi, moški pa kleli. Janoš in Etelko je tiščala pšenica v želodcu. Gledala sta z vsemi drugimi v trmasto zemljo in zabavljala čez boga, hudiča, čez prave in hudobne angele. "Cigan je bil vedno revež! Še zemlja ga ne mara in mu ne privoči belega kruha!"—To so ugotovili cigani ob Janoševi njivi. Nekaj dni je ostal čudež—ču-

"Čudež" v Prekmurju

Jože Bon V Prekmurju je več vasi, v katerih žive cigani. V neki teh vasi se je lansko jesen zgodil čudež podoben dogodku, ki je letos ob žetvi in oddaji pšenice zopet oživel. Ko je začela lansko jesen pšenica na njivah zeleneti, ni imel Cigan Janoš nikjer obstanka. Žena Etelka je odnašala z miže na pol izpraznjene krožnice, a sedemletni Miško — Janošev sin—je moral večkrat nāmazati pete, da se je umaknil grozeči očetovi roki. Letos ob mlačvi pa bi se Janoš najraje nekam umaknil. Šel bi tudi na konec sveta, le da ne bi slišal "tega prokletega brnenja" mlatinic. In ko se kmalu za tem peljal skozi vas njegov znanec—kmet iz sosednje vasi—pšenico, da jo odda na zbirališču, je v Janošu ob kmetovih besedah: "No, Janoš, kdaj boš pa ti odpeljal svoj pridelek?"—zavrelo. Iznjil je neznanokom in se vrnil šele, ko je bil odkup žita v teh krajih končan. Lansko leto je tudi Janoš dobil ob agrarni reformi kos zemlje. Če tudi ni bil bogve kako vnet za njo. Zaprtil jo je zato, da bi enkrat za vselej zamašil kmetom jezike, ki so stalno opletali: "Len si in ne mara-

PROLETAREC

je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GAI Stane za celo leto \$3, za pol leta \$1.75, za tri mesece \$1.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947, še naročiiii? Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSKIH. Pišite po cenik.

PROLETAREC

2301 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO 23, ILLINOIS